

В рамках статті определены педагогические условия формирования готовности будущих специалистов учреждений дошкольного образования к инклюзивному образованию в процессе профессиональной подготовки в высшей школе. При этом констатируется, что формирование инклюзивной компетентности будущих воспитателей как компонента профессиональной готовности в системе подготовки студентов является насущной необходимостью современного образования, ведь будущие воспитатели не имеют четкого представления об инклюзивном образовании детей с ограниченными возможностями здоровья в УДО, слабо владеют технологиями воспитания и обучения такой категории детей, не осознают важность подобного образования и работы по повышению уровня собственной инклюзивной компетентности. Для формирования инклюзивной компетентности в высших учебных заведениях необходимо обеспечить определенные педагогические условия.

Ключевые слова: инклюзивное компетентность, инклюзивное образование, педагогические условия, информационно-ориентированный, квазипрофессиональный, деятельностный.

At the present stage of development of education, very important has been the problem of training specialists which would be able to meet the educational needs of different categories of children, including children with special educational needs: with a delay of mental development, with disorders of the work of the locomotory system, with various disorders and disorders of mental processes (imagination, attention, memory, speech, thinking). Many countries, including in Ukraine, have practiced the principle of integrated approach - providing children with different deviations in development, the possibility of studying in general educational establishments with ordinary children, and the mandatory creation of additional conditions for special assistance and support. Changing the conception of learning in the direction of inclusion of people with special educational needs in the general educational space has required a change in the views on the training of future specialists and the ways of their preparation. The formation of the readiness of future educators to work with preschool children in the conditions of inclusion involves taking into account the complex of such pedagogical conditions: 1) implementation of the context approach in the formation of motivational-value facilities for the organization of inclusive education of preschoolers; 2) synthesis of the content of disciplines of psychological and pedagogical cycle in special courses on the organization of educational work with children of preschool age with limited psychophysical possibilities; 3) ensuring the continuity of the stages (information-oriented, quasi-professional, activity) as a combination of theoretical and practical training. The first pedagogical condition involves the usage of technology context learning, which enables to form a coherent structure of future student's professional activities and is aimed at the development of activity and the organization of independent work, the development of cognitive interest of future educators. Providing the second pedagogical condition will allow to resolve the contradictions between the complication of the professional activity of the educator of the kindergarten and the insufficient level of formation of knowledge and skills to work in conditions of inclusion, taking into account its specificity and psychological and pedagogical features of children of preschool age. The third pedagogical condition contributes to the effective implementation of the process of formation of the inclusive competence of future educators in the process of vocational training is to ensure the continuity of the stages of forming the readiness of future educators, the development and application of the formed key competencies in the practical and research activities of students.

Key words: inclusive competence, inclusive education, pedagogical conditions, information-oriented, quasi-professional, activ

УДК 378:373.2.011.3-051:001.2

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-93-96

Кертис Наталія Володимирівна,
викладач,

Фізер Еріка Карлівна,
викладач,

Гуманітарно-педагогічний коледж Мукачівського державного університету, м. Мукачеве

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті проведено ретроспективний аналіз практики використання міжпредметних зв'язків, з'ясовано сутність поняття «міжпредметна інтеграція». Авторами розкрито особливості міжпредметної інтеграції навчальних предметів «Основи природознавства» і «Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» у гуманітарно-педагогічному коледжі в процесі фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Ключові слова: міжпредметна інтеграція, освітній процес, підготовка фахівців дошкільної освіти, дисципліни природничо-математичного циклу, міжпредметні асоціації.

Постановка проблеми. В умовах зростання ролі знань, інтенсифікації процесів глобалізації, професійна освіта розглядається як дієвий інструмент формування конкурентоспроможного, творчого фахівця, здатного жити в час динамічних змін. Гарантією успішного виконання суспільством своєї освітньої місії є якість підготовки педагогічних кадрів. Відповідно до положень Концепції розвитку педагогічної освіти, Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті підготовка фахівців у вищому педагогічному навчальному закладі передбачає: розвиток творчих здібностей студентів і їхніх навичок самостійного наукового пізнання; самоосвіту, самореалізацію особистості; забезпечення високого рівня загальної та педагогічної культури, що дозволяють зберігати, постійно вдосконалювати власний професійний рівень та творчу індивідуальність, а також розвиток можливостей інтегрувати набуті знання, втілюючи їх у подальшій професійній діяльності.

Відтак підготовка фахівців дошкільної освіти потребує перегляду змісту, методів, засобів і форм організації пізнавальної діяльності. Як показує практика, ефективному формуванню цілісних знань студентів сприяють міжпредметні зв'язки. Виходячи з означеного, додаткового аналізу потребують сучасні підходи до організації освітнього процесу в закладах вищої освіти на засадах міжпредметної інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема міжпредметної інтеграції у психолого-педагогічній теорії досліджувалася науковцями в різні періоди і з різних позицій. Ідея інтегрованого підходу до навчання, енциклопедичності та взаємозв'язку знань була започаткована у роботах основоположників педагогіки Й. Гербарта, А. Дістервега, Я. Коменського, Дж. Локка, Г. Песталоцці, Ж. Ж. Руссо. Про важливість інтеграції знань неодноразово наголошувалось у прогресивній педагогіці. Ще в епоху Відродження вчені,

виступаючи проти схоластики в навчанні, підкреслювали важливість формування у дітей цілісних уявлень про взаємозв'язок природних явищ.

У XX столітті значний внесок у розвиток теорії міжпредметної інтеграції зробили психологи Б. Ананьєв, Є. Кабанова-Меллер, Ю. Самарін, педагоги Ю. Бабанський, І. Зверев, І. Лернер, В. Максимова, В. Онищук, С. Русова, М. Скаткін. У їхніх працях обґрунтовано погляд на міжпредметні зв'язки як умову систематизації освітнього процесу. Доведено, що міжпредметна інтеграція виникла як явище фундаментальних наук на фоні своєї протилежності – диференціації, а сам процес інтеграції близький до систематизації. Підтвердженням цьому є погляди А.Галуша. Науковець вважає, що інтеграція – це процес взаємопроникнення, уцілювання, уніфікації знання, який проявляється через єдність з протилежним йому процесом розчленування, розмежування, диференціації. У своїх дослідженнях він визначає цей термін як процес зближення й зв'язку наук, що діє поряд з процесом диференціації і являє собою вищу форму втілення міжпредметних зв'язків на якісно новому рівні навчання» [4]. У працях вченого знаходимо, що міжпредметні зв'язки викликають у дітей інтерес до занять, сприяють оптимальному виховному процесу.

Мета статті: розкрити сутність поняття «міжпредметна інтеграція» та проаналізувати специфіку міжпредметної інтеграції навчальних предметів «Основи природознавства» і «Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» у процесі підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в гуманітарно-педагогічному коледжі.

Результати дослідження. Міжпредметні зв'язки розглядалися в різних аспектах – філософському, психологічному, загально-педагогічному та інших, що породило різноманітні підходи до їх сутності та класифікації. Під ними науковці розуміють «систему відношень між знаннями, умінями та

навичками, які формуються в результаті послідовного відображення в засобах, методах та змісті навчальних дисциплін тих об'єктивних зв'язків, що існують в реальному світі» [3]. В «Енциклопедії освіти» чітко визначено можливості доцільного об'єднання кількох змістових елементів освіти в системну цілісність: «Інтегративний підхід реалізується під час вивчення інтегрованих курсів чи окремих предметів з освітньої галузі, коли цілісність знань формується завдяки інтеграції їх на основі спільних для всіх предметів понять, астосуванню методів і форм навчання, контролю і корекції навчальних досягнень учнів, що спрямовують навчальний процес на об'єднання знань» [5, с. 356].

У другій половині XX століття на перший план виходять питання взаемовикористання навчального матеріалу, координації та систематизації знань, встановлення міжпредметних зв'язків. Ще В. Вернадський зазначав, що ріст наукових знань XX століття швидко стирає межі між окремими науками. Вони дедалі більше спеціалізуються не за науками, а за проблемами. Це дає змогу, з одного боку, надзвичайно глибоко вивчати явище, а з другого – охоплювати його з усіх точок зору [1]. Дійсно, передбачення вченого справедливе, бо сучасні методи удосконалення освіти вимагають міжпредметної інтеграції освітнього процесу. В останні роки з розвитком теорії та практики використання міжпредметних зв'язків, як одного з найдоступніших рівнів інтеграції знань, все більш актуальною стає теорія інтеграції знань з описом педагогічних еквівалентів всіх її видів та рівнів. У змісті навчання інтеграція знань здійснюється злиттям в одному предметі елементів різних дисциплін, шляхом широкого міждисциплінарного підходу який передбачає визначення інтегративних принципів загальноосвітнього значення [3, с.12]. Уроки (заняття) з елементами інтеграції змісту двох чи більше предметів виражають міжпредметну інтеграцію. Основні тлумачення цього поняття відображені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Ретроспективний аналіз поняття «міжпредметна інтеграція»

Хронологічні періоди	Сутність поняття
50-ті рр. XXст.	Подолання предметної автономії здійснювалося шляхом постановки питань, пропонування дітям завдань і текстів міжпредметного змісту.
60-ті рр. XXст.	Яскравим прикладом було використання міжпредметних зв'язків та інтеграції різних видів навчальної, творчої діяльності в педагогічному досвіді видатного педагога В. Сухомлинського.
70-ті рр. XXст.	Досягнення психологічної науки привели до вивчення системних дидактичних відношень між навчальними предметами.
	Міжпредметність визначалася як дидактичний принцип, який «породив протиріччя між формою і новим змістом, що закономірно призвело до змін форми: перше поступилося місцем поняттю «інтеграція»
	Якщо раніше терміни «міжпредметні зв'язки» та «інтеграція» навчального матеріалу вживались як синоніми, то в цей період намітилася їх диференціація. «У тих випадках, коли один предмет є основним, а відомості з іншого викладаються лише в допоміжній ролі з метою повторення, прискорення процесу навчання чи закріплення знань, умінь, навичок, є підстави говорити про міжпредметні зв'язки» (Н. Тесняк).
70–80 рр. XXст.	Поняття «міжпредметні зв'язки» та «інтеграція» вживались як синоніми
90-ті рр. XXст.	Ці дидактичні поняття почали розглядати як різні.
	– Міжпредметні інтеграційні зв'язки розглядають як умову єдності виховання, як засіб комплексного підходу до предметної системи, як складову частину, вияв одного з основних принципів дидактики – системності та послідовності. (В. Ананьєв, І. Бех, Л. Виготський, О. Лєонт'єв, В. Мерлін, С. Рубінштейн)
	– При певному співвідношенні між кількома предметами передбачено взаемовикористання спільних для них знань, практичних умінь та навичок, а також методів і прийомів навчання (І. Лернер, М. Скаткін).
	Міжпредметні зв'язки – це той засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду найважливіших понять (В. Максимова).
	– Міжпредметні інтеграційні зв'язки слід розглядати як самостійний дидактичний принцип, що передбачає вивчення навчального матеріалу з урахуванням змісту суміжних дисциплін (І. Зверев, В. Максимова, Н. Лопшарьова).
	– Успіх навчання залежить від кількості необхідних взаємозв'язків. Будь-яке навчання зводиться до утворення нових зв'язків, асоціацій. Нові знання вступають в асоціації з уже наявними у свідомості відомостями, які були отримані раніше (І. Павлов).

Аналіз літератури з проблеми дослідження свідчить, що міжпредметна інтеграція в дидактиці розглядається у двох аспектах: як мета навчання, що передбачає створення цілісної уяви про навколишній світ та як засіб навчання, що спрямований на зближення предметних знань, встановлення між ними взаємозв'язків. Як показує практика, педагогічна інтеграція створює

умови для становлення особистісно-багатовимірної картини світу і пізнання людини у цьому світі. Інтеграція передбачає відкритість педагогічних систем, орієнтацію на потребу особистості, суспільства, яке стрімко змінюється. У теорії педагогічної інтеграції міжпредметних зв'язків реалізують трансляційний і проблемний тип інтеграції, коли відбувається перенесення спільних структурних

компонентів змісту однієї дисципліни до іншої [4]. В контексті дослідження міжпредметні зв'язки ми розглядаємо: як міжнаукові зв'язки; як умову, котра забезпечує послідовне відображення в змісті предметів об'єктивних взаємодій; як умову виховуючого та розвиваючого навчання; як принцип навчання і т.д.

Зупинимось детальніше на практичному аспекті використання міжпредметних зв'язків у процесі підготовки фахівців дошкільної освіти у гуманітарно-педагогічному коледжі. Міжпредметна інтеграція є необхідним компонентом та дидактичною умовою, що сприяє науковості та доступності освітнього процесу, формуванню ключових компетентностей студентів (інформаційних, інтелектуальних, соціальних та ін.).

Засвоєння змісту навчальних дисциплін природничо-математичного циклу може позитивно вплинути на пізнавальну активність майбутніх фахівців, якщо використовувати в освітньому процесі міжпредметні зв'язки. Досвід педагогів-практиків дає підстави стверджувати, що міжпредметна інтеграція може бути повною або частковою. Повна інтеграція об'єднує в одному курсі різні навчальні предмети. Суть часткової інтеграції полягає в поєднанні матеріалу з різних дисциплін, підпорядкованих одній темі. На цій основі і будуються інтегровані заняття.

Організаційно-методичні міжпредметні зв'язки основ природознавства і методики ознайомлення дітей з природою та формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку реалізуються у формі інтегрованих занять. Інтегровані заняття мають яскраво виражену прикладну спрямованість і викликають пізнавальний інтерес студентів. За допомогою таких зв'язків викладач удосконалює зміст навчального матеріалу, методи і форми організації освітнього процесу. Викладання вищезазначених дисциплін спрямоване на формування професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. В результаті їх вивчення студенти мають навчитися використовувати теоретичні знання при вирішенні практичних питань навчання дошкільників елементам математики, застосовувати різні форми роботи з дітьми, звертаючи увагу на індивідуальний та диференційований підхід, вміти самостійно працювати з літературою, використовувати народну педагогіку та підбирати матеріал, який сприятиме формуванню комунікативної компетентності.

Як показує практика, зазвичай інтегроване заняття складається з трьох етапів. Перший етап – підготовчий, на якому

відбувається розподіл ролей, збір інформації, виділення проблем для обговорення. Цей етап формує навички самостійного пошуку матеріалів тих наукових галузей, які об'єднує тема. Другий етап – проведення самого заняття. Третій етап – аналіз підсумків заняття.

До прикладу, для студентів третього курсу спеціальності «Дошкільна освіта» при вивченні вищезазначених дисциплін доцільно провести міжпредметну інтеграцію тем «Формування уявлень про час. Знайомство з приладами для вимірювання часу» та «Засоби фіксації знань дітей дошкільного віку про природу». Оскільки всі тіла, процеси, явища природи мають кількісні та якісні характеристики, які перебувають у діалектній єдності, варто змистове наповнення дисциплін природничо-математичного циклу об'єднати. Така міжпредметна інтеграція поглибить знання студентів про час, дасть можливість ознайомити їх з посібниками по формуванню у дошкільників часових уявлень, календарями, моделями, які служать засобом фіксації знань про природу у дітей в закладі дошкільної освіти. Практичну спрямованість має окреслена інформація про об'єкти та явища оточуючої природи, доступної розумінню дітей дошкільного віку, їх потребам та інтересам.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, реалізація ідей міжпредметних зв'язків у педагогіці та методиці викладання тісно пов'язана з методологічними поглядами вчених на проблему синтезу й аналізу наукового знання як конкретного вираження диференціації наук. Теоретичне та практичне розв'язання означеної проблеми змінювалося відповідно до розвитку суспільства, його соціального замовлення.

Можна стверджувати, що у змісті навчального матеріалу дисциплін «Основи природознавства», «Методика ознайомлення дітей з природою» та «Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку» виділяються фрагментарні міжпредметні зв'язки. Щодо операційно-діяльнісного компонента, то майбутні фахівці зреалізують їх з дітьми дошкільного віку при проведенні дослідів, їх фіксації, інтерпретації даних. Як показує практика, прослідковуються вони і при проведенні фенологічних спостережень (за розвитком рослин, тваринами, за погодою) у закладі дошкільної освіти. Узагальнюючи матеріал, діти встановлюють закономірності явищ у природі, зв'язки між живою і неживою природою тощо. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні особливостей проведення інтегрованих занять в сучасних закладах дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В.П. Освіта в пошуку нових стратегій мислення / В.П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2003. – № 2. – С. 5-21.
2. Барановська О. В. Реалізація міжпредметних зв'язків у старшій школі: дидактичний аспект / О. В. Барановська // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Ужгород : УЖНУ, 2016. – Вип. 2 (39). – С. 15–17.
3. Васківська Г. О. Мета предметний підхід до формування системи знань про людину як один із принципів сучасного підручникотворення / Г. О. Васківська // Проблеми сучасного підручника : збірник наук. праць / [ред. кол. ; наук. ред. – О. М. Топузов]. – К. : Пед. думка, 2012. – Вип. 12. – С. 42–50.
4. Галуша А. В. Міжпредметні зв'язки як чинник оптимізації процесу навчання [Електронний ресурс] / А. В. Галуша. – Режим доступу: <http://intkonf.org/galusha-av-mizhpredmetni-zvyazki-yak-chinnik-optimizat-siyiprotsesu-navchannya/>
5. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Олех Н. А. Поняття, стадії та чинники міжнародної інтеграції / Н. А. Олех // Нова парадигма. – Вип. 65, Ч. 1. – 2007. – С. 205-210.

References

1. Andrushchenko, V.P., 2003. Osvita v poshuku novykh stratehiy myslennya [Education in the search for new thinking strategies]. *Higher education of Ukraine*, 2, pp. 5-21.
2. Baranov'ska, O. V., 2016. Realizatsiya mizhpredmetnykh zv'yazkiv u starshiy shkoli: dydaktychnyy aspekt [Realization of interdisciplinary connections in high school: didactic aspect]. *Scientific herald of Uzhgorod University. Series "Pedagogy. Social work"*, 2 (39), pp. 15–17.
3. Vas'kiv's'ka, H. O., 2012. Meta predmetnyy pidkhid do formuvannya systemy znan' pro lyudynu yak odyn iz pryntsyypiv suchasnoho pidruchnyktvorennia [The aim is an objective approach to the formation of a system of knowledge about man as one of the principles of modern textbooks creation]. *Problems of the modern textbook*, 12, pp. 42–50.
4. Halusha, A. V. Mizhpredmetni zv'yazky yak chynnyk optymizatsiyi protsesu navchannya [Interpersonal relationships as a factor in optimizing the learning process] [online] Available at: <http://intkonf.org/galusha-av-mizhpredmetni-zvyazki-yak-chinnik-optimizat-siyiprotsesu-navchannya>.
5. Kremen', V. H. ed., 2008. *Entsyklopediya osvity [Encyclopedia of Education]*. Kyiv: Yurinkom Inter.

6. Olekh, N. A. 2007. Ponyattya, stadiyi ta chynnyky mizhnarodnoyi intebratsiyi [Concept, stages and factors of international integration]. *New paradigm*, 65, 1, pp. 205-210.

В статті проведено ретроспективний аналіз практики використання міжпредметних зв'язів, wyjaснена сутність поняття «міжпредметна інтеграція». Авторами раскрыті особенности міжпредметной інтеграції учебных предметів «Основи естествознания» и «Формирование элементарных математических представлений у детей дошкольного возраста» в гуманитарно-педагогическом колледжі в процессе профессиональной подготовки будущих воспитателей учреждений дошкольного образования.

Ключевые слова: міжпредметна інтеграція, образовательний процес, подготовка спеціалістів дошкільного образования, дисциплини естественно-математического цикла, міжпредметные асоціації.

The author of the article has conducted a retrospective analysis of the practice of using interdisciplinary connections, has clarified the sence of the concept of "interdisciplinary integration". In the context of the study, this definition is considered as a system of relations between knowledge, skills that are formed as a result of the consistent reflection in the means, methods and content of the disciplines of those objective ties that exist in the real world. The analysis of literature on the research problem has showed that interdisciplinary integration in didactics is considered in two aspects: as a goal of learning, which involves creating a coherent imagination of the world around us and as a learning tool aimed at converging subject knowledge, establishing interrelationships between them. It has been revealed the peculiarities of interdisciplinary integration of educational subjects "Fundamentals of Natural Science" and "Formation of elementary mathematical notions in preschool children" in the humanitarian and pedagogical college in the process of professional training of future teachers of pre-school education establishments. The authors have stated that in the content of the educational material of the aforementioned disciplines, fragmentary intersubject connections are singled out. As for the operational-activity component, future specialists will implement them with children of preschool age during conducting experiments, their fixation, and interpretation of data. As practice shows, they are also observed in the conduct of phenological observations (in the development of plants, animals, in the weather) at the establishments of preschool education. Interdisciplinary integration is a necessary component and didactic condition that promotes the scientific and accessibility of the educational process, enhances cognitive activity of students, effectively affects the formation of their key competencies.

Key words: interdisciplinary integration, educational process, preparation of specialists in pre-school education, disciplines of natural-mathematical cycle, interdisciplinary associations.

УДК 37.014.6:005.6:004(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-96-99

Кобаль Василь Іванович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Томашевська Мирослава Олегівна,
аспірант,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ОСВІТНІХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У статті здійснено аналіз дидактичних аспектів використання інформаційних технологій при проведенні педагогічної діагностики освітніх результатів здобувачів вищої освіти, їх переваг та вплив на вдосконалення управління якістю вищої освіти в сучасних умовах реформування та інтеграції системи освіти в європейський та світовий освітній простір. Зазначено, що комп'ютеризований процес педагогічної діагностики забезпечує високу оперативність отримання, збору й опрацювання інформації, що сприяє реалізації контролюючої, навчальної, діагностико-корегуючої, виховної функцій контролю.

Ключові слова: інформаційні технології, переваги, педагогічна діагностика, управління, якість освіти.

Постановка проблеми. Процес реформування системи освіти України сприяє розширенню педагогічних інновацій, які стосуються змісту, форм і засобів навчально-виховної та управлінської діяльності у закладах освіти. Проблемний стан управління якістю освіти породжується зростаючою варіативністю освіти, обумовленою кардинальними змінами, які, в останні роки, відбуваються в соціальних, політичних, економічних основах і освітніх традиціях суспільства. Інтеграція та диференціація цілей і змісту навчання невинно викликають необхідність зміни традиційної системи засобів діагностики та оцінювання якості освіти.

Сьогодні спостерігається перманентна актуалізація проблеми розроблення та впровадження освітніх стандартів, оскільки концептуально визначено, що системою стандартизації освіти України може бути реалізований принципово новий підхід до ефективного управління гнучкою, багаторівневою, диференційованою системою освіти. Державний стандарт освіти – це сукупність норм, що визначають зміст вищої освіти, обсяг навчального навантаження, засоби діагностики якості освіти та рівня підготовки студентів, а також нормативний термін навчання. Кінцевим результатом стандартизації освіти є критеріально-оцінювальний нормативний опис підсумкових результатів освітньої діяльності, тобто прогнозованої якості освіти. За наявності опису в

стандартах цілей навчання (стандартах навченості) із задалегідь встановлюваним ступенем повноти цього опису з'являється можливість управління освітою на основі діагностики освітніх результатів.

Зростає розуміння необхідності комплексного вирішення проблем управління якістю освіти та забезпечення педагогічного й технічного супроводу. На сучасному етапі в багатьох закладах вищої освіти розробляються і використовуються інформаційні технології (ІТ) як окремі програмні продукти навчального призначення, так і автоматизовані системи (АС), що спрямовані на використання у вивченні певних навчальних дисциплін. Також актуалізується вирішення проблеми розроблення діагностичних АС, пошук та використання інноваційних засобів педагогічної діагностики в освітньому процесі. Засоби діагностики якості вищої освіти є галузевим нормативним документом, в якому встановлюються вимоги до стандартизованих методик, що призначені для кількісного та якісного оцінювання ступеня досягнення особами, які навчаються у закладі вищої освіти (ЗВО), цілей (змісту) вищої освіти.

Результативне управління освітнім процесом потребує одержання оперативної інформації про становище і результати навчально-виховного процесу. Розглядаючи систему освіти, як складний логічний процес надання освітніх послуг, постає